

**VLADA CRNE GORE
SAVJET ZA ZAŠTITU OD DISKRIMINACIJE**

**ZAPISNIK
sa III sjednice Savjeta za zaštitu od diskriminacije**

Podgorica, 29. april 2013. godine

Z A P I S N I K sa III sjednice Savjeta za zaštitu od diskriminacije

Dana 29. aprila 2013. godine održana je III sjednica Savjeta za zaštitu od diskriminacije kojom je predsjedavao predsjednik Vlade Crne Gore i predsjednik Savjeta **Milo Đukanović**.

Sjednici su prisustvovali sljedeći članovi: ministar za ljudska i manjinska prava **Suad Numanović**, ministar zdravlja **Miodrag Radunović**, ministar prosvjete **Slavoljub Stijepović**, savjetnik predsjednika Vlade **Jovan Kojičić**, izvršni direktor Centra za antidiskriminaciju EKVISTA **Milan Šaranović**, izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje (CGO) **Daliborka Uljarević**, izvršni direktor LGBT Foruma "Progres" **Zdravko Cimbalević**, izvršna direktorka Instituta za socijalnu inkluziju **Biljana Alković** i predstavnica Saveza sindikata Crne Gore **Slavica Jauković**.

Iz opravdanih razloga, sjednici nisu prisustvovali: potpredsjednik Vlade Crne Gore i ministar pravde **Duško Marković** i ministar rada i socijalnog staranja **Predrag Bošković**.

Umjesto njih, sjednici su prisustvovali, bez prava glasa: pomoćnica ministra pravde za međunarodnu pravnu saradnju i evropske integracije **Svetlana Rajković** i pomoćnik ministra rada i socijalnog staranja **Goran Kušević**.

Za potrebe razmatranja pojedinih tačaka dnevnog reda III sjednice Savjeta pozvani su da prisustvuju: potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova i evropskih integracija **Igor Lukšić** umjesto kojeg je prisustvovao v.d. generalnog direktora za multilateralne poslove i regionalnu saradnju **Damir Grbović**, direktor Uprave policije **Slavko Stojanović** umjesto kojeg je prisustvovala portparolka **Tamara Popović**, zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore **Marijana Laković**, član Radne grupe za izradu Strategije o unapređenju položaja LGBT prava **Aleksandar Saša Zeković** i zamjenik direktora LGBT Foruma „Progres“ **Stevan Milivojević**.

Sjednicu je otvorio predsjednik Savjeta **Milo Đukanović** s predlogom da se pristupi utvrđivanju dnevnog reda. Pored prvobitno predloženih 8 tačaka dnevnog reda, **KONSTATOVAO** je da su članovi Savjeta iz reda NVO sektora naknadno kandidovali još ukupno 6 (šest) inicijativa kako bi iste bile uvrštene u dnevni red, i to:

1. Položaj osoba s invaliditetom - Opravdanost ukidanja savjeta za brigu o licima s invaliditetom

(Kandidovao izvršni direktor Centra za antidiskriminaciju EKVISTA **Milan Šaranović**, **uz podršku** izvršne direktorke Centra za građansko obrazovanje (CGO) **Daliborka Uljarević**, izvršnog direktora LGBT Foruma "Progres" **Zdravka Cimbalevića** i izvršne direktorke Instituta za socijalnu inkluziju **Biljane Alković**.)

2. Diskriminacija medija od strane državnih institucija

(Kandidovala izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje (CGO) **Daliborka Uljarević** **uz podršku** izvršnog direktora Centra za antidiskriminaciju EKVISTA **Milana Šaranovića** i izvršnog direktora LGBT Foruma "Progres" **Zdravka Cimbalevića**.)

3. Inicijativa da Savjet određenu pažnju u svom radu posveti problematici tradicionalističkog nasleđa koje ugrožava napredak i razvoj pojedinih manjinskih zajednica

(Kandidovala izvršna direktorka Instituta za socijalnu inkluziju **Biljana Alković**)

4. Problem vršnjačkog nasilja u školama zasnovanog na diskriminaciji

(Kandidovala izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje (CGO) **Daliborka Uljarević uz podršku** izvršnog direktora Centra za antidiskriminaciju EKVISTA **Milana Šaranovića** i izvršnog direktora LGBT Foruma "Progres" **Zdravka Cimbajevića.**)

5. Problem beskućnika u Crnoj Gori

(Kandidovala izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje (CGO) **Daliborka Uljarević uz podršku** izvršnog direktora Centra za antidiskriminaciju EKVISTA **Milana Šaranovića** i izvršnog direktora LGBT Foruma "Progres" **Zdravka Cimbajevića.**)

6. Diskriminacija po osnovu političkog/partijskog opredjeljenja

(Kandidovala izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje (CGO) **Daliborka Uljarević, uz podršku** izvršnog direktora Centra za antidiskriminaciju EKVISTA **Milana Šaranovića.**)

Nakon konsultacija sa sekretarom Savjeta, predsjednik Savjeta je predložio, ozbiljnosti radi, da se sva pitanja prihvate i strukturiraju kao tačke dnevnog reda nekih od sledećih sjednica o čijem terminu održavanja bi se članovi Savjeta dogovorili pod tačkom „Tekuća pitanja“. Na taj način bi se obezbjedilo da svaka inicijativa bude tretirana na adekvatan način i po odgovarajućim prioritetima. Predsjednik Savjeta je pozvao na izjašnjavanje po iznijetom predlogu.

Izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje (CGO) **Daliborka Uljarević** izrazila je zadovoljstvo zbog održavanja III sjednice Savjeta, ali i konstatovala da je došlo do kršenja člana 6 Poslovnika o radu koji predviđa da se sjednica Savjeta održava jednom u tri mjeseca. S tim u vezi, napomenula da je II sjednica Savjeta održana u novembru 2012. godine, te da je samim tim, III sjednica, organizovana sa gotovo dva mjeseca zakašnjenja.

Naglasila da razumije da je predloženi dnevni red zahtjevan i navela da uvažava stav da su teme koje su kandidovane od strane članova Savjeta iz redova NVO složene i da zahtjevaju vrijeme i pripremu, ali da su bili prinuđeni da ih predlože neposredno prije održavanja sjednice. Kao razlog navela da je opet došlo do kršenja Poslovnika o radu, sada tačke 8, gdje se predviđa da poziv za sjednicu s predlogom dnevnog reda i pratećim materijalom, kao i zapisnikom sa prethodne sjednice, bude upućen članovima Savjeta osam radnih dana prije održavanja sjednice, a ne u roku koji je manji od 3 radna dana, kao u slučaju sazivanja predmetne sjednice Savjeta. Imajući u vidu iznijeto, g-đa Uljarević je predložila da se u okviru tačke 3 predloženog dnevnog reda koja se odnosi na usvajanje izmjena i dopuna Poslovnika o radu, iskoristi prilika i istovremeno izmjeni i sporni član 8 i time izbjegne dolaženje u situaciju da se krše ranije usvojene odredbe.

Tokom svog izlaganja, g-đa Uljarević je dala podršku inicijativi koju je kandidovao izvršni direktor Centra za antidiskriminaciju EKVISTA **Milan Šaranović**, upravo zbog

aktuelnosti samog pitanja, a imajući u vidu da je nedavno ukinut Savjet za brigu o licima s invaliditetom.

U vezi sa predlogom koji je iznio predsjednik Savjeta, iznijela je stav da neke predložene tačke u određenom kapacitetu ipak treba uključiti u dnevni red, posebno jer ne zahtjevaju mnogo rasprave. Kao primjer, izdvojila je pitanje vršnjačkog nasilja gdje se samo traži da Savjet zaduži resorno ministarstvo da do sledeće sjednice Savjeta pripremi Izvještaj. Takođe, kandidovano pitanje političke diskriminacije ocijenila kao značajno, posebno imajući u vidu da postoji zabrinutost u dijelu onoga što je povjerenje u institucije, te da bi uključivanje ovog pitanja u dnevni red doprinijelo drugačijem trendu. Predložila da se ta pitanja uvrste u dnevni red, jer bi se na taj način pokazalo da ni ovakva pitanja nisu van interesovanja Savjeta i da je Savjet spreman da o istima raspravlja.

Izvršni direktor Centra za antidiskriminaciju EKVISTA **Milan Šaranović** podržao izlaganje g-đe Uljarević, i iskoristio priliku da potencira uključivanje u predloženi dnevni red sjednice Savjeta pitanje ukidanja Savjeta za brigu o licima s invaliditetom, budući da bi čekanje do naredne sjednice bilo neproduktivno. Ujedno, ocijenio je da ponuđeno objašnjenje o razlozima ukidanja Savjeta ne stoji jer je Crna Gora ratifikovala Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom gdje se od država zahtijeva da imaju nekoliko tijela, što vladinih, što nezavisnih institucija koje vode računa o monitoringu njene implementacije.

Predsjednik Savjeta **Milo Đukanović** je informisao članove Savjeta da je na sjednici Vlade donijeta odluka da se napravi odgovarajuća institucionalna reorganizacija, gdje bi svaka institucija u okviru svojih ustavnih i zakonskih ovlašćenja preuzela pripadajuću odgovornost. Naglasio je da Savjet za brigu o licima s invaliditetom nije ukinut, već je prenijet u nadležnost resornog ministarstva, te da će njime ubuduće predsjedavati ministar rada i socijalnog staranja, pri čemu bi Savjet zadržao iste nadležnosti. Sa iznijetim su se saglasili ministar za ljudska i manjinska prava **Suad Numanović** i ministar zdravlja **Miodrag Radunović** koji je istovremeno podržao predlog da se kandidovane inicijative NVO sektora sistematizuju i razmatraju u okviru sledećih sjednica.

Predstavnica Saveza sindikata Crne Gore **Slavica Jauković** se složila sa generalnom ocjenom da su predložene teme od strane NVO sektora složene i ozbiljne i da kao takve zahtjevaju detaljnu analizu. S tim u vezi, podržala je predlog predsjednika Savjeta da se o inicijativama raspravlja na sledećim sjednicama, i istovremeno usmeno kandidovala kao tačku sledećeg dnevnog reda **pitanje diskriminacije na radnom mjestu**, konstatujući da iz te vrste diskriminacije potiču sve druge vrste diskriminacije.

Izvršna direktorka Instituta za socijalnu inkluziju **Biljana Alković** podržala je stav Daliborke Uljarević da se radi ugleda Savjeta, inicijative trebaju staviti na dnevni red III sjednice. Istakla je da smatra da bi pitanje vršnjačkog nasilja trebalo preusmjeriti na razmatranje Savjetu za brigu o djetetu, pa ako oni procijene da je riječ o diskriminaciji, da se stavi na dnevni red Savjeta. S iznijetom ocjenom se nije saglasio izvršni direktor LGBT Foruma "Progres" **Zdravko Cimbalević** ocjenivši da temu treba tretirati na Savjetu za zaštitu od diskriminacije koji bi isto, po procjeni, prosljedio drugom, nadležnom Savjetu.

Nakon iznijetih stavova od strane članova Savjeta, predsjednik Savjeta je na zahtijev Daliborke Uljarević stavio podnijete inicijative na izjašnjavaње. Za svaku od predloženih 6 inicijativa, 4 člana Savjeta iz reda NVO sektora je glasalo ZA da se uvrste u dnevni red III sjednice, dok je 5 preostalih članova Savjeta, predstavnici Vlade i predstavnica SSCG, sa pravom glasa bilo PROTIV.

KONSTATOVANO JE da predložene inicijative nisu ušle u dnevni red III sjednice Savjeta, te da će biti tretirane u okviru sljedećih sjednica čija dinamika održavanja će se podešavati kako pitanja ne bi izgubila na aktualnosti. Dogovoreno i da se pod tačkom „tekuća pitanja“ utvrdi datum održavanja naredne - IV sjednice Savjeta.

Nakon donošenja odluke u vezi sa kandidovanim inicijativama od strane NVO sektora, Savjet je prešao na tačku 1 dnevnog reda III sjednice Savjeta.

Tačka 1 – Verifikacija Zapisnika sa II sjednice Savjeta

Ministar za ljudska i manjinska prava **Suad Numanović** je ukazao na tehnički propust u samom tekstu Zapisnika sa II sjednice Savjeta. Traženo da se na sedmoj strani, u zadnjem pasusu izbriše „pomoćnik ministra Delić“ budući da je ministar, a ne pomoćnik ministra, informisao Savjet o problemu romske i egipćanske populacije nakon požara u Kampu Konik 1.

Izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje (CGO) **Daliborka Uljarević** kazala da nema primjedbi na tekst Zapisnika, jer je već ranije u pismenoj formi reagovala, konstatujući da su njene intervencije uključene u dati tekst. Istovremeno, postavila je pitanje (ne)postojanja povratnih informacija koje su trebale biti dostavljene članovima Savjeta uz poziv na III sjednicu, a na osnovu onoga što su bili zaključci iz Zapisnika sa II sjednice Savjeta. Podsjetila da je zatražena Informacija od Uprave policije o preduzetim istražnim radnjama u vezi slučaja napada na tri lica - jednog novinara, jednog reditelja i jednog glumca, od kojih su posljednja dvojica promovisali LGBT prava u okviru projekta koji je sprovodio CGO i LGBT Forum Progres, kao i Informacija o tome šta je u vezi sa govorom mržnje preduzeto u slučaju službenice tadašnjeg Ministarstva za manjinska prava K. Pecović, a u smislu odgovarajućeg disciplinskog postupka. Kako ni jedna, ni druga informacija nisu uključene u materijal dostavljen članovima Savjeta, sugerisala je da u ovakvim slučajevima treba uvesti praksu da se jasno u Zapisniku navede ko je odgovoran da dostavi tražene informacije, kako bi Savjet mogao da prati rad državnih organa u tom dijelu, kao i to koliko ispunjavaju svoje obaveze na osnovu zaključaka Savjeta.

Predsjednik Savjeta i predsjednik Vlade **Milo Đukanović** upoznao je članove Savjeta sa praksom drugih vladinih tijela da se uz Zapisnik priprema i kratka informacija o tome šta je urađeno na planu zaključaka sa prethodne sjednice. **Predložio da se postigne dogovor o tome da sekretar Savjeta bude zadužen da u susret naredne sjednice Savjeta pripremi informaciju kako bi se članovi Savjeta upoznali sa tim šta je urađeno tragom donijetih zaključaka sa prethodnih sjednica Savjeta.**

Savjetnik predsjednika Vlade i sekretar Savjeta **Jovan Kojičić** informisao je da je tadašnji predsjednik Savjeta i predsjednik Vlade Igor Lukšić tražio informaciju od

Uprave policije, te da je pitanje obijanja kombija Udruženja mladih sa hendikepom Crne Gore razjašnjeno u neposrednoj komunikaciji sa izvršnim direktorom Centra za antidiskriminaciju EKVISTA **Milanom Šaranovićem**.

Ministar za ljudska i manjinska prava **Suad Numanović** obavijestio je Savjet da je u slučaju službenice ministarstva K. Pecović, tadašnji ministar Hasani sproveo postupak i predložio određene disciplinske mjere, te je time proces završen. Savjetu je, prema njegovom saznanju, dostavljena informacija, čime je i obaveza Ministarstva za ljudska i manjinska prava u vezi sa predmetnim slučajem, a na temelju zaključaka Savjeta sa II sjednice, ispunjena.

Na kraju rasprave po tački 2 dnevnog reda, predsjednik Savjeta **Milo Đukanović** je **KONSTATOVAO** da je, unošenjem izmjene na temelju intervencije ministra za ljudska i manjinska prava Suada Numanovića, Zapisnik sa II sjednice Savjeta verifikovan.

Takođe, **KONSTATOVANA** je saglasnost članova Savjeta da se ubuduće uz poziv, ne kao posebna tačka dnevnog reda već kao prateći dokument, dostavlja informacija o tome šta je urađeno tragom zaključaka sa prethodne sjednice Savjeta.

Tačka 2 – Predlog Programa rada Savjeta za 2013. godinu

Predsjednik Savjeta **Milo Đukanović** kazao da je shodno zaključku sa II sjednice Savjeta formirana Radna grupa za izradu Programa rada Savjeta za 2013. godinu u sastavu pomoćnice ministra za ljudska i manjinska prava **Blanke Radošević Marović**, izvršnog direktora Centra za antidiskriminaciju EKVISTA **Milana Šaranovića** i savjetnika predsjednika Vlade **Jovana Kojičića**. S tim u vezi, otvorio je raspravu povodom tačke 2 dnevnog reda i pozvao savjetnika predsjednika Vlade Jovana Kojičića da da uvodnu napomenu u vezi sa pripremljenim dokumentom.

Savjetnik predsjednika Vlade **Jovan Kojičić** u vezi sa predloženim Programom rada Savjeta za 2013. godinu istakao je da je isti usklađen sa Programom rada Vlade za 2013. godinu, kao i da su predložene aktivnosti realne sa aspekta njihove realizacije. Informisao je Savjet da je Programom predviđeno da Savjet učestvuje u organizaciji projekta koji je planiran sa IRZ Fondacijom, kao i da se uključi u crnogorsko predsjedavanje Dekadom Roma. Naglasio da je za svaku predloženu aktivnost naznačen i odgovarajući izvor finansiranja, te da je za potrebe jačanja operativnosti samog Savjeta predviđeno traženje stranih donacija.

Ministar za ljudska i manjinska prava **Suad Numanović** radi preciznosti, ukazao da u dijelu Programa rada Savjeta gdje se navodi da će u II kvartalu biti usvojene Izmjene i dopune Zakona o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda, treba staviti da je u pitanju III kvartal.

Izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje (CGO) **Daliborka Uljarević** predložila sljedeće dopune predloženog Programa:

1. Predvidjeti mjeru ostvarivanja saradnje sa domaćim i međunarodnim organima i organizacijama koje se bave zaštitom ljudskih prava i sloboda, a koje se interesuju za rad Savjeta;

2. Programom tretirati i pitanje veće transparentnosti u radu Savjeta kroz postojanje sajta Savjeta, te postavljanje informacija i dokumentacije na istom;

3. Za tematsku sjednicu u II kvartalu kandidovati pitanje političke diskriminacije dok ostala pitanja koja su predložena od strane NVO sektora treba da budu tretirana na drugim sjednicama Savjeta;

4. U IV kvartalu o.g. Programom predvidjeti pripremu, razmatranje i usvajanje godišnjeg izvještaja o radu Savjeta

Izvršni direktor LGBT Foruma "Progres" **Zdravko Cimbalević** predložio da se u Program uključi i obaveza da se izvještaji o implementaciji LGBT Strategije podnose Savjetu na uvid, kao i na davanje eventualnih sugestija, a prije verifikacije na sjednicama Vlade.

Savjetnik predsjednika Vlade **Jovan Kojičić** je informisao u vezi sa predlogom g-đe Uljarević u dijelu povećanja transparentnosti u radu Savjeta da su aktivnosti s tim u vezi već preduzete i da će sve relevantne informacije, materijali i dokumenta Savjeta biti postavljeni na već pripremljeni sajt od strane Biroa za odnose s javnošću Generalnog sekretarijata Vlade Crne Gore.

Predsjednik Savjeta i predsjednik Vlade Crne Gore **Milo Đukanović** predložio da se u vezi sa inicijativima g-đe Uljarević predvidi da priprema, razmatranje i usvajanje godišnjeg izvještaja o radu Savjeta bude uvršteno u Program rada za IV kvartal o.g. ili I kvartal naredne godine, da se inkorporiraju mjere koje se odnose na saradnju sa domaćim i međunarodnim organima i organizacijama u oblasti ljudskih prava i sloboda, kao i da sljedeća sjednica bude tematska odnosno o pitanju političke diskriminacije.

KONSTATOVANO da je sa intervencijom ministra za ljudska i manjinska prava Numanovića, te prihvatanjem tri predloga g-đe Uljarević i jednog predloga g-dina Cimbalevića, usvojen Program rada Savjeta za 2013. godinu.

Tačka 3 – Predlog izmjene Poslovnika o radu Savjeta

Savjetnik predsjednika Vlade **Jovan Kojičić** predložio dvije izmjene u Poslovniku o radu Savjeta, a u skladu sa Odlukom o izmjenama Odluke o obrazovanju Savjeta za zaštitu od diskriminacije.

Član 5, stav 2 i 3:

*“Stručne, administrativne i tehničke poslove u vezi s pripremom i zakazivanjem sjednica Savjeta i radnih grupa Savjeta obavlja **Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore** (u daljem tekstu: **Sekretarijat**).*

***Sekretarijat** prikuplja informacije i materijale potrebne za donošenje odluka Savjeta, te ostalu dokumentaciju potrebnu za ispunjavanje zadataka Savjeta, kao i za sprovođenje zaključaka i odluka Savjeta.”*

Član 10:

*„Usvojeni zapisnici sa svim materijalima sa sjednice Savjeta objedinjavaju se po sjednici kao jedan predmet, odlažu i čuvaju u arhivi **Sekretarijata** i postavljaju na internet stranicu Vlade Crne Gore.“*

Izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje (CGO) **Daliborka Uljarević** predložila je još jednu izmjenu Poslovnika, tj. dopunu člana 8, stava 2, a na temelju činjenice da je šest inicijativa koje su podnijete od strane predstavnika NVO sektora odbijeno glasovima članova Vlade i predstavnice Saveza sindikata Crne Gore. Istakla je da se po istom scenariju može očekivati da će sve teme koje dođu od strane NVO sektora i ubuduće biti preglasane, te da je neophodno predvidjeti mehanizam koji će garantovati mogućnost NVO sektora da uvrste neko pitanje u dnevni red sjednice Savjeta, ako svi članovi Savjeta koji su iz NVO sektora predloženo pitanje i podrže.

Ministar prosvjete **Slavoljub Stijepović** podsjetio je da su sve inicijative koje su predložene od strane NVO sektora, odlukom Savjeta prihvaćene da budu dio dnevnog reda narednih sjednica, sa namjerom da im se da na značaju kroz adekvatnu analizu i pripremu. S tim u vezi, ocijenio je da nije bilo riječi o preglasavanju, već dogovoru da sve što je interes Savjeta bude, u primjerenim rokovima i tretirano. Istakao je i da nema potrebe da se unaprijed govori o tome kako će pojedini članovi Savjeta glasati po određenim pitanjima, tj. konstatovati da će, na primjer, predstavnik sindikata uvijek biti „na strani Vlade“. Podsjetio je i da se raspravljalo o inicijativi koju je kandidovao Milan Šaranović, tj. da je razjašnjeno da predmetni Savjet nije ukinut, već prenijet u nadležnost resornog ministarstva. Takođe, ministar Stijepović je napomenuo i da je jedna od inicijativa, koja se tiče političke diskriminacije, već unijeta i u Program rada Savjeta za 2013. godinu.

Predstavnica Saveza sindikata Crne Gore **Slavica Jauković** kazala je da je Savez sindikata uvijek bio oštar socijalni partner Vlade kada je bilo riječi o socio-ekonomskom položaju građana Crne Gore. S tim u vezi, naglasila je da ne želi da je svrstavaju na jednu ili drugu stranu, posebno imajući u vidu da je podržala sve inicijative koje su predložili članovi Savjeta iz reda NVO sektora, ali sa naznakom da o istom treba razgovarati na sledećim sjednicama radi blagovremene pripreme i ozbiljnog pristupa u radu Savjeta. Takođe, ponovila je da sve što bude u interesu građana, poboljšanja njihovog položaja i kvaliteta života imaće podršku Saveza sindikata, te napomenula da je upravo iz tog razloga i predložila za narednu sjednicu, pitanje diskriminacije na radu, budući da je to najteži vid diskriminacije ne samo pojedinaca, već i države od strane pojedinih poslodavaca koji ne rade u interesu društva, niti u cilju dugoročnog poboljšanja kvaliteta života svih građana.

Savjetnik predsjednika Vlade **Jovan Kojičić** sugerisao je da ubuduće, radi kvalitetnog tretiranja kandidovanih pitanja, predloži sa pratećim materijalom prethodno budu poslani na dalje postupanje sekretaru Savjeta, a ne svim članovima Savjeta.

Predsjednik Savjeta i predsjednik Vlade **Milo Đukanović** predložio je da se iznijeto pitanje riješi na jedan od dva moguća načina, vodeći računa o onome što je racionalnost i efikasnost u radu Savjeta.

1. Da se precizira da će se poziv za sjednicu slati 10 dana prije održavanja sjednice, a da članovi Savjeta imaju mogućnost da predlože dopunu dnevnog reda u roku od 8 dana prije održavanja zakazane sjednice Savjeta, i/ili

2. U pravcu jačanja partnerskog odnosa, propisati proceduru pripreme sjednice Savjeta, tako što će se predvidjeti posebno pravo predstavnicima NVO sektora da mogu usaglašenom inicijativom predložiti temu koja bi automatski postala dio dnevnog reda.

Izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje (CGO) **Daliborka Uljarević** iznijela je stav da, radi konstruktivnosti u radu Savjeta treba ići u pravcu drugog predloga koji je nakon rasprave formulisao predsjednik Savjeta, jer je primjećeno da postojeći mehanizam glasanja, odnosno donošenja odluke o dnevnom redu, nije adekvatan. Davanjem mogućnosti predstavnicima NVO sektora da zajedničkim predlogom uvrste neko pitanje u dnevni red sjednice Savjeta kreirao bi se adekvatan balansirajući mehanizam koji uvažava sve članove Savjeta, ali se ustanovljava i njihova obaveza da mnogo više rade. Istakla je da neće ulaziti u polemiku sa predstavnicom Saveza sindikata, da ne bi snižavala nivo diskusije, kao da je njena inicijalna namjera ukazivanje na potencijalan problem koji treba dogovorom na Savjetu i riješiti, te se ujedno i izvinila zbog slanja inicijativa svim članovima Savjeta, napominjući da je upravo zbog kratkog roka bila primorana na takav čin. Podržala je i predlog **predsjednika Savjeta** da se Poslovnik o radu izmjeni tako da stoji da će rok za sazivanje sjednice biti 10 radnih dana, a onaj ko podnosi inicijativu mora istu podnijeti 8 radnih dana prije sjednice.

Predsjednik Savjeta i predsjednik Vlade **Milo Đukanović** ocijenio je da bi izbjegli pravljenje diskriminacije u samom Poslovniku o radu, kao i vještačke podjele na ekskluzivne članove Savjeta i one koji to nisu, treba članom samog Poslovnika regulisati da svaka inicijativa, da bi bila po automatizmu uvrštena u dnevni red sjednice Savjeta, mora imati podršku najmanje četiri člana Savjeta. Na ovaj način išlo bi se u susret jačanju povjerenja između vladinog i nevladinog sektora, gdje bi sa dijeljenom odgovornošću sva, na utvrđen način kandidovana pitanja, bila tretirana.

Izvršni direktor LGBT Foruma "Progres" **Zdravko Cimbalević** ukazao da se mora voditi računa koliko će se tačaka naći na dnevnom redu sjednica Savjeta, a radi racionalizacije u radu.

Sa iznijetim se saglasio i **predsjednik Savjeta** istakavši da svi članovi Savjeta moraju snositi teret odgovornosti za eventualnu neracionalnost i neefikasnost u radu Savjeta. Istovremeno ocijenio je da se ne može baš svaka situacija predvidjeti Poslovnikom, već se mora i računati na minimum povjerenja među članovima Savjeta, a kako bi se obezbjedio rad koji će biti u interesu onih zbog kojih je i predmetni Savjet oformljen.

Izvršni direktor Centra za antidiskriminaciju EKVISTA **Milan Šaranović** iznio je stav da predložene izmjene u Poslovniku neće biti zloupotrebljavane, već korištene kao modalitet koji će osigurati da ono što NVO sektor želi da kandiduje kao temu, to može i da uradi. Kao ozbiljni i odgovorni predstavnici NVO sektora, ocijenio je da se neće ići u pravcu narušavanja ličnog integriteta i autoriteta radi nesvršishodnog kandidovanja 3 ili 5 inicijativa sa namjerom pokretanja neke političke priče u svrhu marketinga ili usporavanja rada Savjeta. Zaključio je da definisanjem sistema formulisanja dnevnog reda, gdje će se i stav NVO sektora uvažiti, ide u prilog jačanju partnerskih odnosa i prevazilaženja nesuglasica.

Na kraju rasprave o tački 3, predsjednik Savjeta je **KONSTATOVAO** da je sa predloženim izmjenama članova 5, 8 i 10 Poslovnika o radu Savjeta, isti i usvojen.

Tačka 4 – Razmatranje Strategije unapređenja kvaliteta života LGBT osoba 2013 – 2018, sa Akcionim planom za 2013. godinu

U svojstvu učešća u raspravi po tački 4, sjednici su se priključili generalni direktor za multilateralne poslove i regionalnu saradnju **Damir Grbović**, zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore **Marijana Laković** i član Radne grupe za izradu Strategije unapređenja kvaliteta života LGBT osoba **Aleksandar Saša Zeković**.

Predsjednik Savjeta je pozvao ministra za ljudska i manjinska prava **Suada Numanovića** da da uvodnu napomenu u vezi sa predloženim Nacrtom Strategije.

Ministar **Numanović** je istakao da Nacrt Strategije koji je dostavljen na uvid članovima Savjeta, predstavlja odgovor Vlade Crne Gore na uočeni nivo homofobije, na temelju čega je i donijeta odluka da se pristupi izradi nacionalnog programskog dokumenta kojim će se djelotvorno štititi i promovisati ljudska prava LGBT osoba, a takođe utvrditi i mjere za postizanje predmetnih ciljeva.

Ocijenio je da je pravi trenutak da se stručno, kvalitetno i što konkretnije preduzimaju aktivnosti i mjere na planu zaštite od diskriminacije LGBT populacije, a kroz doslijedno sprovođenje Strategije, čime bi se ujedno postiglo i izmirenje razlika, te kreiralo tolerantno i harmonično okruženje. Ukazao je da su zaštita i unapređenje ljudskih prava LGBT osoba u predloženom Nacrtu Strategije obuhvaćeni na svim nivoima, kroz isticanje prioriteta područja zaštite kao što su: obrazovanje, zdravstvena zaštita, socijalne, kulturne i druge potrebe, kao i uz određivanje ciljeva i mjera koje će Vlada preduzimati u petogodišnjem periodu.

Ministar **Numanović** je uputio pohvalu i zahvalnost svim akterima, predstavnicima vladinih i nevladinih organa i organizacija, te nezavisnim ekspertima, koji su tokom proteklog perioda, od novembra 2011. godine pa do danas, pokazali zajedničku posvećenost u radu i samim tim dali svoj nemjerljiv doprinos izradi Strategije. S tim u vezi, pozitivni komentari i pohvale sa međunarodnih instanci takođe nisu izostale.

Takođe, u cilju pružanja neophodnog podstreka i željene društvene i kulturne promjene Strategijom su predviđene i odgovarajuće inicijative, kao što su kampanje o štetnosti homofobije, obuke službenika o zaštiti prava LGBT osoba, naročito u policiji i tužilaštvu, kao i kontinuirana saradnja sa LGBT zajednicom. To će u konačnom doprinijeti većoj ravnopravnosti LGBT osoba, posebno u kontekstu njihove bezbjednosti i punog uključivanja u društvo.

Ministar **Numanović** je zaključio da će Strategija dati jasne smjernice u pružanju što efikasnije zaštite od diskriminacije, kao i otklanjanju predrasuda prema LGBT zajednici, odnosno, da će doprinijeti promjeni svijesti u društvenoj zajednici koja treba da prihvati različitost i pokaže veći nivo tolerancije prema drugačijima. Istovremeno, zamolio je članove Savjeta da pomognu da se otkloni dilema u vezi toga da li u uvodu i predgovoru Strategije treba da stoje potpisi ili ne.

Zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore **Marijana Laković** je ukazala da to što su u Strategiji navedena ime Aleksandra Saše Zekovića ispred civilnog sektora i Jovana Kojičića ispred Vlade, samo govori u prilog transparentnosti procesa izrade Strategije, te da u tom smislu, treba ostaviti potpise, sa čim se saglasio i savjetnik predsjednika Vlade **Jovan Kojičić**, istakavši da je to u liniji sa praksom zemalja čija iskustva su korištena pri pisanju LGBT Strategije.

Ujedno, g-đa Laković izrazila je zadovoljstvo zbog prisustva sjednici, odnosno raspravi po tački 4 u vezi sa usvajanjem Nacrta Strategije. Istakla da je Kancelarija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore od početka bila uključena u kreiranje pozitivne atmosfere i pune saradnje između LGBT zajednice i izvršne vlasti. Pohvalila je Nacrt Strategije, naglasivši da se radi o jednom dobrom dokumentu koji sadrži sve mjere koje su u skladu sa međunarodnim dokumentima koji se bave pitanjem diskriminacije po osnovnu rodnog identiteta i seksualne orijentacije, te da idu u smjeru onoga što su preporuke Komiteta ministara Savjeta Evrope državama članicama o mjerama za suzbijanje diskriminacije po osnovu rodnog identiteta i seksualne orijentacije. Naglasila i da je Strategija kvalitetna u mjeri u kojoj će se obezbjediti i adekvatna implementacija.

G-đa **Laković** je informisala Savjet da je uputila mišljenje u pisanoj formi o dokumentu u cjelini, a da bi priliku iskoristila da uputi par primjedbi koje bi išle u pravcu davanja doprinosa daljem unapređenju teksta Strategije. Napomenula je da je riječ o primjedbama koje su više tehničke nego suštinske prirode.

1. Na stranama 15 i 16, u dijelu programskih mjera i indikatora uspjeha gdje se pominje da će se razvijati saradnja sa „nezavisnim (ombudsman) tijelima“ treba biti eksplicitni kroz navođenje o kojim institucijama je riječ: Savjet za građansku kontrolu rada policije i Zaštitnik ljudskih prava i sloboda.

2. U dijelu gdje se govori o “publikovanju i promovisanju Džogdžakarta principa na crnogorskom jeziku, kao i na drugim jezicima ...”, treba ići u pravcu pojednostavljenja i svuda u Strategiji gdje se govori o promociji i publikovanju na određenim jezicima, samo staviti “promocija i publikovanje”.

3. U poglavlju “Međunarodna LGBT politika”, u vezi sa strateškim ciljevima, programskim mjerama i indikatorima uspjeha, terminološki formulisati na sljedeći način: “Promovisati međunarodne ugovore i opšteprihvaćena pravila međunarodnog prava”, ili samo “promovisati međunarodne standarde u ovoj oblasti”. Ujedno staviti akcenat na presude Evropskog suda za ljudska prava i Evropskog suda pravde.

4. Gdje stoji “Promovisati principe Džogdžakarta primjene Zakona o međunarodnim ljudskim pravima u odnosu na seksualnu orijentaciju i rodni identitet.” treba pisati malim slovima, jer se misli na više zakona u toj oblasti.

Član Radne grupe za izradu Strategije unapređenja kvaliteta života LGBT osoba **Aleksandar Saša Zeković** se zahvalio na prilici da prisustvuje i učestvuje u pisanju Strategije, te ispoljio zadovoljstvo zbog rada i manifestovane saradnje Vlade i civilnog sektora. Naglasio je da je Radna grupa pri izradi Strategije vodila računa o ukupnom političkom i društvenom kontekstu u kojem se ovakav strateški dokument donosi, a sa ciljem da se stvore bolje prilike i uslovi za život svih LGBT osoba. Istakao je da pojedini

LGBT pokreti u zemljama članicama EU nemaju mogućnost koju imaju predstavnici LGBT zajednice u Crnoj Gori. Ukazao je i da je bilo pritiska od strane javnosti, pa i organizacija civilnog društva da se sa Strategijom trebalo ići i dalje, ali je stav Radne grupe bio da treba kreirati realan dokument sa mjerama i ciljevima koji će biti ostvarivi u petogodišnjem periodu, a doprinijeće boljoj klimi i mijenjanju političke svijesti. Kao bitna pitanja ocjenio je: 1) pitanje bezbjednosti LGBT osoba- neophodnost jačanja kapaciteta i uvođenja evropske prakse u ovoj oblasti, kako bi se obezbjedilo da se pripadnici LGBT zajednice osjećaju sigurno i slobodno u svojoj zemlji, 2) drugo pitanje tiče se društvenog prihvatanja LGBT osoba- Radna grupa je išla u pravcu izbjegavanja stvaranja otpora na planu implementacije dokumenta, i pristupila njegovoj izradi na odgovoran i promišljen način, 3) treće pitanje- razvijanje socijalnog života LGBT osoba- Strategija će stvoriti uslove, kroz realizaciju predviđenih mjera, da se na tome radi, pa je Strategija u tom kontekstu i Strategija izmirenja. Vlada njome saopštava da rodni identitet i seksualna orijentacija ne može i ne smije biti osnova za bilo kakvu diskriminaciju.

Izvršna direktorka Instituta za socijalnu inkluziju **Biljana Alković** uputila je sugestiju članovima Savjeta da se razmisli i o pitanju da se u Strategiji posebno naglasi položaj Roma među kojima su pojedini žrtve dvostruke diskriminacije: kao pripadnici LGBT zajednice i kao pripadnici Romske populacije.

Izvršni direktor LGBT Foruma "Progres" **Zdravko Cimbalević** ispoljio je zadovoljstvo što je bio u prilici da bude dio procesa donošenja odluka koje će doprinijeti poboljšanju života LGBT osoba. Istakao je da je LGBT zajednica, koja je bila dio kreiranja dokumenta istim zadovoljna. Ocijenio je da mjere možda i nijesu savršene, ali da je cilj bio da one budu realne kako bi se stvorile osnove koje će zatim postati prioritet za narednih pet godina. Namjera je da ono što nije postignuto u dijelu socijalizacije LGBT osoba, a jeste konstatovano Strategijom, nađe posebno mjesto u sljedećoj Strategiji posle 2018. godine.

G-din **Cimbalević** se zahvalio na spremnosti Vlade da pomogne funkcionisanje LGBT skloništa, i zamolio da se ovo pitanje riješi kroz predviđanje stavke u budžetu kojom će se garantovati dugoročno finansiranje skloništa. Pohvalio je predstavnike Vlade koji su prepoznali značaj rada LGBT skloništa i predvidjeli kroz projekat Savjet Evrope odgovarajuća sredstva.

Predsjednik Savjeta **Milo Đukanović** kazao da će pokrenuto pitanje g-dina Cimbalevića biti pažljivo razmotreno i da će se vidjeti šta se može preduzeti u pravcu podrške LGBT skloništu, a mimo onoga što je uzeto kao obaveza u partnerstvu sa Savjetom Evrope.

Izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje (CGO) **Daliborka Uljarević** je imala tri intervencije, dvije tehničke prirode i jednu koja se tiče procesa izrade Strategije. Istakla je da je proces pratila jedna nepotrebna i vještačka polarizacija među organizacijama civilnog društva, a čemu je doprinijelo i neadekvatno administriranje tj. procesuiranje zaključaka sa II sjednice Savjeta. Pozvala je da se utvrdi odgovornost lica, i naglasila da ukoliko ne dođe do takvog utvrđivanja individualne odgovornosti može slijediti zaključak da je Vlada namjerno uticala na stvaranje sukoba među predstavnicima civilnog sektora.

Tahničke intervencije su se odnosile na:

1. Zahvalnost licima na doprinosu koji su dali na planu izrade Strategije- navela je da joj nije jasno zašto su neki pojedinci pomenuti, ali da ima povjerenja u druge članove RG koji su ih predložili da je to imalo osnova, uz napomenu da se među onima kojima se RG zahvaljuje na doprinosu moraju navesti i nevladine organizacije, kao na primjer Juventas i Akcija za ljudska prava, a na čiji rad se nadovezala Radna grupa pri formulisanju Nacrta Strategije.

2. Reference- ispoljena dilema u dijelu da tekst Strategije bude opterećen sa više strana navođenja izvora koji su se koristili pri pisanju Strategije, posebno imajući u vidu obima čitavog dokumenta. Naglašeno je da se time gubi glavni argument kojim se branila Strategija- kratkoća i jasan jezik koji je razumljiv široj čitalačkoj publici.

Takođe, **Daliborka Uljarević** je sugerisala da se Savjet treba posebno zahvaliti na sjednici g-dinu Aleksandru Saši Zekoviću i dr Jovanu Kojičiću koji su najviše i najkonkretnije radili na dokumentu.

Izvršni direktor Centra za antidiskriminaciju EKVISTA **Milan Šaranović** pohvalio je rad Radne grupe i Savjeta, kao i krajnji rezultat. Postavio je pitanje monitoringa Strategije, ocijenivši da on nije adekvatan, a sa aspekta nepostojanja realnih kapaciteta Savjeta koji je prepoznat kao tijelo koje će sprovesti monitoring. Predložio je da Informaciju o implementaciji Strategije treba da pripremaju tijela koja su zadužena za to, a da Izvještaj o monitoringu sa sugestijama eventualno daje Savjet. Pozvao je članove Savjeta da mu pomognu da se dilema razrješi.

Član Radne grupe za izradu Strategije **Aleksandar Saša Zeković** u dijelu pitanja koje je pokrenula Daliborka Uljarević, a u vezi sa referencama, informisao je Savjet da je to rezultat dogovora Radne grupe nakon održane Javne rasprave gdje su učesnici nepostojanje referenci naveli kao nedostatak za dokument. Predložio je, da kada se bude publikovala Strategija, reference budu prateći dio, a da osnovni tekst bude rasterećen navođenjem opsežne literature.

Savjetnik predsjednika Vlade **Jovan Kojičić** predložio je, ako je to sporno, da se briše dio koji se tiče zahvalnosti pojedincima za doprinos izradi Strategije. Takođe, napomenuo je da Radna grupa za izradu Strategije zbog rada na istoj nije imala vremena da se bavi ispravljanjem i usvajanjem Zapisnika, već su zaključci sa sastanaka pisani u formi zabilješki, što je bila odgovornost resornog ministarstva. Na kraju, predložio je da u Akcionom planu gdje se navode nadležni organi svuda se stave državne institucije sa fusnotom, gdje bi se istaklo da će sve aktivnosti iz AP biti realizovane u saradnji sa NVO, te da se u poglavlju „Institucionalni okvir“, dio oko nevladinih organizacija izdvoji kao posebno poglavlje.

Kao odgovor na pitanje koje je pokrenuo Milan Šaranović oko monitoringa, savjetnik predsjednika Vlade **Jovan Kojičić** informisao je da je predviđeno da početkom juna u Crnu Goru dođe norveška delegacija gdje će jedna od tema biti i jačanje kapaciteta Savjeta, odnosno implementacija Strategije, te da je zamišljeno i kroz donacije holandske ambasade da se određena sredstva obezbjede u te namjene.

Izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje (CGO) **Daliborka Uljarević** sugerisala je da nije dobro brisati dio koji se tiče upućivanja zahvalnosti za rad na izradi Strategije, već isti dopuniti sa navođenjem nevladinih organizacija. Na pitanje g-dina

Kojičića da se konkretno definišu nevladine organizacije, da kasnije ne bi bilo zabune ili nove diskusije, tokom diskusije su navedene četiri i to: LGBT Forum Progres, NVO Juventas, Akcija za ljudska prava i Centar za građansko obrazovanje (CGO).

Ministar za ljudska i manjinska prava **Suad Numanović** još jednom je ponovio riječi zahvalnosti svima koji su radili na pisanju Strategije od novembra 2012. godine. Istakao je da, pošto je primjenjen novi pristup u izradi Strategije, nema ništa protiv da kao resorni ministar svojim potpisom stane iza teksta Strategije, ali i ponovio nedoumicu da li je dobijena saglasnost od lica čija imena su navedena u Strategiji, a koji djeluju kao predstavnici državnih organa.

Izvršni direktor Centra za antidiskriminaciju EKVISTA **Milan Šaranović** kazao da je njegovo mišljenje da donacija holandske ambasade predstavlja kratkoročno rješenje, te da treba voditi računa da se Savjetu ne stavlja u nadležnost više od onoga što mu je bila prvobitna namjena.

Predsjednik Savjeta **Milo Đukanović** pozvao je članove Radne grupe da pitanja koja su se postavila na sjednici Savjeta budu razmotrena i inkorporirana u tekst Strategije u daljem postupku rada na samom dokumentu. Nakon poziva članovima Savjeta da se izjasne da li prihvataju Nacrt Strategije, **ZAKLJUČIO JE** da:

Savjet je razmatrpio i jednoglasno usvojio finalni nacrt Strategije unapređenja kvaliteta života LGBT osoba 2013 – 2018, sa Akcionim planom za 2013. godinu, koju je pripremila Radna grupa Savjeta, a koju su činili članovi Savjeta, predstavnici resornih ministarstava i civilnog sektora, te eksperti u predmetnoj oblasti.

Strategija ima veliku vrijednost jer na veoma jasan, realan i pristupačan način, jezikom koji je razumljiv najširoj čitalačkoj publici dobro prepoznaje potrebe i probleme LGBT zajednice, te predlaže konkretne i adekvatne mjere za njihovo rješavanje.

Savjet potvrđuje posvećenost politici kontinuiranog unapređivanja ljudskih prava i sloboda i izražava uvjerenje da će primjena Strategije značajno doprinijeti poboljšanju položaja LGBT zajednice u crnogorskom društvu.

Savjet konstatuje da su pri definisanju Strategije, kao model kreiranja planova korišćena najbolja iskustva Holandije, Norveške, Švedske, Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske, te Kanade, kao i vrijedni rezultati napora i inicijativa preduzetih minulih godina od strane nevladinog sektora u Crnoj Gori.

Savjet se zahvaljuje na doprinosu svim akterima u izradi ovog važnog dokumenta, koji je tekao kroz širok i dug proces konsultacija, u trajanju od 19 mjeseci. S tim u vezi, Savjet prepoznaje ogroman trud i napor koji je uložen od svih da se dokument učini kvalitetnim vodeći računa, prije svega o potrebama LGBT zajednice kojoj je namijenjen.

Savjet pozdravlja široku podršku relevantnih domaćih i međunarodnih LGBT grupa i nevladinih organizacija posvećenih zaštiti LGBT prava, koji su izrazili nesumnjivu i snažnu podršku finalnom tekstu Strategije.

Predsjednik Savjeta je predložio da Radna grupa nastavi sa radom u dijelu promocije Strategije i riješi pitanje zapisnika, a da to uradi uz tehničku i logističku podršku

Generalnog sekretarijata Vlade.

DOGOVORENO je da se na narednoj sjednici Savjeta formira posebna Radna grupa Savjeta za monitoring Strategije.

Tačka 5 - Informacija o radu Radne grupe Ministarstva zdravlja povodom pripreme Pravilnika o prijemu i tretmanu transrodnih osoba u vezi sa procesom njihove rodne konfirmacije

Ministar zdravlja **Miodrag Radunović** je ukratko upoznao članove Savjeta sa mjerama koje su preduzete na planu pripreme Pravilnika o prijemu i tretmanu transrodnih osoba u vezi sa procesom njihove rodne konfirmacije. Ukazao je na otvorenost ministarstva za punu saradnju sa predstavnicima LGBT osoba, da su završeni pregovori sa NVO sektorom i da je dogovoreno potpisivanje Memoranduma o saradnji.

Informisao je da je obrazovana Komisija za izradu Pravilnika, te da je upućen poziv drugim državnim organima i institucijama za stav i gledište koji bi mogli uticati na suštinu i sadržinu Pravilnika i pružili doprinos što adekvatnijem propisivanju kriterijuma za rodnu konfirmaciju.

Iznio je očekivanje da će Pravilnik biti pripremljen i usvojen i prije utvrđenog roka datim u Akcionom planu koji prati LGBT Strategiju.

Izvršni direktor LGBT Foruma "Progres" **Zdravko Cimbalević** je pohvalio spremnost ministra i ministarstva da i ovu temu uključi u ovogodišnji Akcioni plan, te podržao napore da se Pravilnik usvoji što prije, tokom maja ili početkom juna o.g.

Predsjednik Savjeta i predsjednik Vlade **Milo Đukanović** je, nakon izlaganja ministra Radunovića i g-dina Cimbalevića, **KONSTATOVAO** da je:

Savjet razmotrio i usvojio Informaciju o radu Radne grupe Ministarstva zdravlja povodom pripreme Pravilnika o prijemu i tretmanu transrodnih osoba u vezi sa procesom njihove rodne konfirmacije. Savjet je i pohvalio saradnju nadležnog ministarstva sa predstavnicima civilnog sektora u ovoj problematici.

Tačka 6 - Informacija o realizaciji LGBT projekta povodom policijske obuke

U svojstvu učešća u raspravi po tački 6, sjednici su se priključili portparolka Uprave policije **Tamara Popović**, zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore **Marijana Laković** i zamjenik direktora LGBT Forum Progres **Stevan Milivojević**.

Zamjenik direktora LGBT Forum Progres **Stevan Milivojević** ukratko je upoznao članove Savjeta sa aktivnostima koje su planirane u okviru realizacije projekta o jačanju kapaciteta crnogorske policije za rad sa LGBT zajednicom koji se realizuje u saradnji sa Vladom Crne Gore i uz podršku Vlade Kraljevine Holandije.

Istakao je da LGBT FORUM PROGRES već gotovo dvije godine intenzivno razvija saradnju sa Upravom policije, te da je njihovo iskustvo prepoznato u regionalnom i evropskom kontekstu kao primjer dobre prakse. Takođe, napomenuo je da od maja 2011. godine LGBT FORUM PROGRES i Uprava policije imaju zaključen Memorandum o međusobnoj saradnji i razumijevanju koji i dalje pruža odličnu osnovu za razvoj i unapređenje svih oblika kontakata i saradnje.

U nastavku izlaganja, **g-din Milivojević** je taksativno naveo rezultate koji se očekuju kroz realizaciju predmetnog projekta (*završena obuka 54 policijska službenika za rad sa LGBT zajednicom, štampana i distribuirana publikacija - sveobuhvatni vodič za policiju za rad sa LGBT zajednicom, obrazovanje i funkcionisanje Tima povjerenja Uprave policije i LGBT zajednice i sl.*), kao i istakao da je planirana i realizacija posjete direktora Uprave policije sjedištu LGBT FORUMA PROGRES.

Portparol Uprave policije **Tamara Popović** se saglasila sa iznijetim informacijama o projektu, te istakla da 54 policijska službenika koja su planirana da prođu obuku za rad sa LGBT zajednicom dolaze iz svih područnih jedinica (8), sve tri regije, budući da je cilj da u svakom dijelu Crne Gore postoje obučeni službenici za adekvatno i senzibilno postupanje prema pripadnicima LGBT populacije.

Zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore **Marijana Laković** istakla da je institucija Ombudsmana od početka bila uključena u zaštitu i unapređenje prava LGBT zajednice. Pohvalila je projekat, naznačivši da ovakve inicijative doprinose izgradnji kapaciteta institucija u postupanju sa pripadnicima ove populacije, kao i snaženju sistemskih rješenja i uzajamnog povjerenja. Napomenula je da je preko 10 obuka realizovano u ranijem periodu u saradnji sa UzK, Ministarstvom za ljudska i manjinska prava i NVO sektorom. Sugerisala je da, budući da je primijećeno da na obuke obično dolaze isti policijski službenici, treba obratiti pažnju pri odabiru 54 službenika za najavljenju obuku, te ići u pravcu uključivanja i srednjeg policijskog kadra. Ocijenila je da osnivanje Tima povjerenja predstavlja dobar mehanizam, a da publikacija koja će nastati kao krajnji produkt realizovanog projekta pokazuje da Crna Gora nije periferija u teoriji i praksi ljudskih prava.

Predsjednik Savjeta **Milo Đukanović** na kraju rasprave **KONSTATOVAO** da se:

Savjet upoznao sa informacijom i izrazio afirmativan stav prema onome što je kvalitet dosadašnje realizacije projekta. Istovremeno, Savjet je uputio zahvalnost Vladi Kraljevine Holandije zbog podrške koju kontinuirano pruža na planu jačanja kapaciteta crnogorske policije za rad sa LGBT zajednicom.

Tačka 7 – Informacija o realizaciji LGBT projekta Savjeta Evrope u Crnoj Gori

Savjetnik predsjednika Vlade **Jovan Kojičić** predstavio je aktivnosti koje su preduzete u dijelu realizacije LGBT projekta Savjeta Evrope u Crnoj Gori. Istakao je da je Crna Gora prva zemlja korisnik LGBT projekta Savjeta Evrope, te da je 1. februara 2012. godine

održana zajednička konferencija predstavnika LGBT kancelarije Savjeta Evrope i predstavnika Vlade Crne Gore, uz učešće predstavnika civilnog društva, a kako bi se razmotrile kasnije aktivnosti na projektu.

G-din Kojičić je saopštio da je za Crnu Goru preko Savjeta Evrope opredjeljeno 40.000EUR koje su u konsultacijama sa državnim institucijama, članovima Radne grupe Savjeta i NVO sektorom raspoređene na sljedeći način:

1. LGBT sklonište – 13.000EUR
2. Sprovođenje zakona – 7.500EUR
3. Obrazovanje – 12.000EUR
4. Turizam/Međunarodna trgovina – 7.500EUR

Nakon izlaganja g-dina Kojičića, predsjednik Savjeta je **KONSTATOVAO** da se:

Savjet upoznao sa Informacijom o realizaciji LGBT projekta Savjeta Evrope u Crnoj Gori.

Tačka 8 – Tekuća pitanja

Predsjednik Savjeta i predsjednik Vlade **Milo Đukanović** pod tačkom „tekuća pitanja“ pozvao članove Savjeta da iznesu predloge u vezi prioriteta kandidovanih tema od strane NVO sektora, termina održavanja naredne sjednice Savjeta ili pokrenu neko pitanje koje nije razmotreno u okviru prethodnih tačaka dnevnog reda.

Izvršni direktor Centra za antidiskriminaciju EKVISTA **Milan Šaranović** ukazao je da njegova inicijativa koju je kandidovao treba da ima prioritet, posebno zbog aktuelnosti samog pitanja. S tim u vezi, ukazao je na problem sa kojim se susreo u zgradi Vlade, a u vezi sa pristupom pojedinim prostorijama od strane lica s invaliditetom koja nisu njima prilagođena. Podsjetio je Savjet da je zaštita lica s invaliditetom ustavna kategorija, tj. da je članom 68 istaknuto da se „*Jemči posebna zaštita lica s invaliditetom*“, da je Crna Gora ratifikovala Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom koja se ne sprovodi onako kako bi trebalo, kao i da se u Univerzalnoj deklaraciji o ljudskim pravima kaže da se ljudska bića rađaju jednaka u dostojanstvu i pravima. S tim u vezi, ostavio je Savjetu da prosudi da li su osobe s invaliditetom jednake u dostojanstvu i pravima.

Predstavnica Saveza sindikata Crne Gore **Slavica Jauković** kao prioriteta izdvojila je inicijative koje se odnose na povećano vršnjačko nasilje u školama, kao i diskriminaciju medija od strane državnih institucija. Istakla je da možda drugoj inicijativi treba prići iz nešto drugačijeg ugla, tj. preformulisati je da glasi „Diskriminacija građana od strane jednog broja medija“, budući da smo svjedoci velike količine govora mržnje od jednog broja medija, tendencioznih istupa, te kreiranja ambijenta u kojem jedna laž pet puta izgovorena postaje istina.

Izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje (CGO) **Daliborka Uljarević** predložila je sljedeće:

1. Na narednim sjednicama da se razmatraju informacije i relevantni izvještaji o ljudskim pravima koje su pripremile međunarodne institucije i organizacije koje se bave

ovim pitanjima (kao primjer, naveden je Izvještaj State Department-a o stanju ljudskih prava, kao i rezolucija Evropskog parlamenta od 18. aprila o.g.)

2. Pošto je pitanje političke diskriminacije predviđeno za tematsku sjednicu u II kvartalu, odrediti da se istovremeno održi i redovna sjednica, tj. jedna sjednica iz dva dijela: tematskog i opšteg.

3. Regulisati pitanje administrativnog funkcionisanja Savjeta da bi se izbjeglo stvaranje sukoba i razdora do kojeg je posljednji put došlo zbog propusta sekretarke Savjeta da iskomunicira zaključke Radne grupe Savjeta prema konkretno NVO Juventas, što je imalo negativan uticaj na pitanje transparentnosti samog procesa izrade LGBT Strategije.

Ministar za ljudska i manjinska prava **Suad Numanović** kazao je da je zajednički cilj i Vlade i civilnog sektora da se dobije kvalitetan strateški dokument i da se kontinuirano unapređuje uzajamna saradnja i povjerenje. Ukazao je da je došlo do izmjena u sastavu Savjeta, da je određen savjetnik predsjednika Vlade da obavlja poslove sekretara uz tehničku podršku Generalnog sekretarijata Vlade, a sa ciljem regulisanja administrativnih pitanja na efikasan način.

Predsjednik Savjeta i predsjednik Vlade **Milo Đukanović** predložio je da se sledeća sjednica održi u roku od 45 dana (sredinom juna) kada bi se planirala tematska sjednica posvećena pitanju političke diskriminacije, koja neće izgubiti ni tada na aktuelnosti budući da je planirano da nadležni organi, prije svega Parlament, se njome bave tokom maja.

U vezi sa izlaganjem g-đe Jauković, konstatovao je sugestiju da obradi određenih tema treba prići ne samo iz jednog ugla, a sa ciljem adekvatnog odgovora na ono što je sadržano u nazivu Savjeta. Ocijenio je da u društvima sa niskim nivoom demokratske kulture često postoji sklonost reduciranom pristupu određenim pitanjima, kao i prenaplašenom potenciranju zaštite sopstvenih ljudskih prava, ne vodeći računa o tome da li kršimo prava drugih.

Pitanje prava lica s invaliditetom koje je pokrenuo g-din Šaranović, predsjednik Savjeta je izdvojio kao bitno, te ponovio da predmetni Savjet za brigu o licima s invaliditetom nije ukinut, te stoga ne treba imati formalistički pristup samoj temi, budući da će Savjet samo biti organizovan pod okriljem resornog Ministarstva. Istakao je da Vlada ostaje pri stavu da njenu organizaciju treba postaviti tako da se ne zamagljuje odgovornost, jer Vlada nema direktne nadležnosti već one pripadaju državnim organima, u ovom slučaju ministarstvu rada i socijalnog staranja.

Konstatovao je da se može naći dosta razloga za nezadovoljstvo aktuelnim društvenim statusom, uslovi ni za jednu socijalnu grupu nisu idealni, te da su posljedice krize imale svoj uticaj na umješnost Vlade da pravilno odabere prioritete i pristupi rješavanju pitanja onako kako se nameću logikom realne društvene prioritetnosti. Naglasio je posvećenost svih aktera da rade u pravcu stvaranja uslova za unapređenje pozicija ranjivih kategorija društva, uz napomenu da postoje realni limiti društvene nerazvijenosti koji onemogućavaju da se pojedine teme brže rješavaju.

U dijelu predloga g-đe Uljarević da se u okviru dnevnog reda sjednica Savjeta nađe mjesto i za razmatranje izvještaja o ljudskim pravima, ocijenio je da treba voditi računa o tome da postoji mreža institucija i savjetodavnih tijela u Crnoj Gori koja je veoma razučena i ne treba samim tim pretendovati da sve teme budu stavljene na dnevni red jednog Savjeta. Kada je riječ o sjednicama Vlade, na njoj će se svakako razmatrati pojedini izvještaji, između ostalog i izvještaj State Department-a.

Zaključio je da će se članovi Savjeta i dalje sa potrebnom pažnjom odnositi prema onome što je utvrđeno kao dnevni red predmetne sjednice Savjeta, a u skladu sa dogovorenim prioritetima.

Sjednica je završena u 18:00 časova.

SEKRETAR SAVJETA

Jovan Kojičić

PREDSJEDNIK SAVJETA

Milo Đukanović